177963 - Ticaret Mallarının Zekâtını Geciktirmenin Hükmü ve Borç Alarak Zekât Verme Zorunluluğu

Soru

Bir kütüphanem var ve içerisindeki ticaret malları nisap miktarına ulaşmış durumda, ancak elimde nakit para bulunmadığı için zekât ödeyemiyorum. Bir yıl geçti. Zekât vermek için paramın olmasını bekleyebilir miyim, yoksa zekât için borç almam gerekir mi?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Ticaret mallarına zekât vaciptir. Eğer ticaret malı, tek başına veya başka nakit ya da benzeri varlıklarla birlikte nisap miktarına ulaşmış ve üzerinden bir yıl geçmişse, zekât verilmesi vacip olur.

Zekât, bir yılın sonunda malın piyasa değerine göre hesaplanır. Bu değer, satın alma fiyatından fazla ya da düşük olabilir. Ticaret mallarının zekâtı, toplam değerinin **%2,5** (kırkta biri) olarak ödenir.

İkincisi:

Mal nisap miktarına ulaşmış ve üzerinden bir yıl geçmişse, zekâtın hemen ödenmesi gerekir. Zekâtın geciktirilmesi, sadece geçerli bir mazeret varsa caizdir.

İmam Nevevî r.h şöyle der:
"Zekât farz olduğu zaman, onu hemen ödemek gerekir. Ödeme imkânı varken geciktirmek caiz değildir. Bu konuda Malik, Ahmed ve çoğu âlim aynı görüştedir. Çünkü Allah Teâlâ, "Zekâtı verin" buyurmuştur. Emir, hemen yerine getirilmesi gereken bir yükümlülüktür." (Nevevî, el-Mecmu'

Şerhu’l-Muhezzeb, 5/308).

Keşşaf el-Kına’ şerhi ile el-İkna’ 2/255 adlı eserde ise şu ifadeler yer alır:

"Zekât ödeme imkânı varken, farz olduğu andan itibaren geciktirilmesi caiz değildir. Hemen ödenmesi gerekir... Ancak zekât yükümlüsü, zekâtını vermesi durumunda zarar görecekse, geciktirmesi caiz olur. Çünkü Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle demiştir: “Kendine de, başkasına da zarar verme” buyurmuştur. Ya da mal sahibi fakir olup, zekâtını ödemesi halinde geçiminde zorluk çekecekse, bu durumda zekât borcu ertelenir ve ödeme gücü geldiğinde ödenir." (el-Muğni, 2/510).

Üçüncüsü:

Eğer zekâtınızı ödeyecek kadar nakit paranız yoksa, zekâtı ticaret mallarından verebilirsiniz. Çünkü ticaret mallarının zekâtını bizzat bu mallardan vermek, tercih edilen görüşe göre caizdir.

İmam Ebû Ubeyd el-Kasım b. Selam şöyle demiştir:
"Eğer bir kimsenin ticaret malı zekâta tabi olursa, bu malların piyasa değerini hesaplar ve zekât miktarını bir elbise, bir hayvan veya bir köle olarak öderse, bu kişi zekâtını tam anlamıyla yerine getirmiş olur. Ancak altın ya da gümüş olarak ödemek kendisi için daha kolay ise, bu da caizdir. Bizim görüşümüz budur." (Ebû Ubeyd, el-Emvâl, s. 388, Humeyd b. Zencuveyh el-Emval eserinde bu şekilde nakletmiştir 3/974).

Eğer elinizdeki ticaret malları, zekât alacak kişinin ihtiyacını karşılamıyorsa ve mallardan fakirin bir fayda sağlaması mümkün değilse, malların satışından zekâtı ödeyebilecek bir miktar elde edilene kadar zekâtın ertelenmesinde bir sakınca yoktur.

Eğer elinizde zekâtın bir kısmını ödeyebilecek bir miktar varsa, bu kısmı hemen ödemeniz gerekir. Kalan miktar, imkân bulduğunuzda ödenmek üzere üzerinizde borç olarak kalır.

Konuyla ilgili daha fazla bilgi için (47761) ve (138314) numaralı sorunun cevabına bakınız.

En iyisini Allah bilir.